

WERKEN AAN REGIONALE KRACHT

Programmakoers

Van authentieke krachten naar regionale magneten voor ontwikkeling

BASISGEGEVENS

Opdrachtgever	Johan Fuite	Johan.fuite@flevoland.nl
Opgavetrekker	Dennis Menting	Dennis.menting@flevoland.nl

Documenten	Kenmerk & Datum	Auteur	Relevantie
Omgevingsvisie Flevolandstraks			Aanleiding & randvoorwaarden
Startnotitie Regionale Kracht	2124698, 03-10-2017		Aanleiding & randvoorwaarden
Powerpoint Beeldvorming Regionale Kracht	2237880, 16-05-2018	D. Menting	Beeldvorming
Powerpoint Netwerkanalyse Atelier Tordoir	2254761, 13-06-2018	Prof. Dr. P. Tordoir	Context generiek
Gebiedsfoto Blauw-groen Waterrijk	-, 28-06-2018	Bureau Buiten	Context en aanleiding

INHOUD

BASISGEGEVENS	1
1. SAMENVATTING	3
2. VISIE	4
2.1 Context	4
2.2 Aanleiding	5
2.3 Ambitie	6
3. DOELEN EN STRATEGIE	7
3.1 Doel	7
3.2 Strategie	7
3.3 Afbakening	10
4. BESTURING	11
4.1 Tempo	11
4.2 Haalbaarheid	12
4.3 Efficiëntie	12
4.4 Flexibiliteit	13
4.5 Doeltreffendheid	13
4.6 Kansen en bedreigingen	14
5. ORGANISATIE EN OMGEVING	15
5.1 Rollen en personen	15
5.2 Programmaorganisatie	15
5.3 Belanghebbenden bij het programma	16
BIJLAGE 1: Powerpoint beeldvorming Regionale Kracht 16 mei 2018	17
BIJLAGE 2: Startnotitie Regionale Kracht	22

1. SAMENVATTING

Binnen de regionale netwerken biedt Flevoland authentieke krachten die een grote aantrekkingskracht hebben en bijdragen aan de versterking van de netwerken. De opgave Regionale Kracht wil die authentieke krachten naar een hoger niveau tillen zodat ze nog meer functioneren als regionale magneten voor ontwikkeling. Dit moet aansluiten bij nationale behoeftes en de vraag in de omliggende stedelijke netwerken, en tegelijkertijd de ruimtelijk-economische structuur van Flevoland versterken. Er is ruimte voor oplossingen, maar wel op basis van selectiviteit.

De opgave richt haar pijlen op drie deelopgaven: Excellente Woonmilieu's in Lelystad en Almere, Logistiek Knooppunt Lelystad en Blauw-groen Waterrijk.

Excellente Woonmilieus Lelystad en Almere

Doelen:

- Toevoegingen en versterkingen met een regionaal karakter die de lokale ruimtelijk-economische structuur versterken
- Versterken en benutten van groenblauwe kwaliteit in recreatieve en toeristische zin: Nationaal Park Nieuw Land, Markermeer IJmeer, Waterpark IJmeer
- Verder verbeteren van de verbinding met de stedelijke netwerken: Stichtse corridor, IJmeerverbinding, Oostelijke corridor Zwolle en Veluwe
- Voorzieningen toevoegen met regionale uitstraling

Wat gaan we doen:

- Strategische samenwerkingsagenda Almere
- Strategische agenda Lelystad Next Level

Logistiek Knooppunt Lelystad

Doelen:

- Versterking van de regionale economische structuur, zowel kwantitatief als kwalitatief:
  - Verbreden van het aantal economische sectoren
  - Verbeteren van de match tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.
- Versterken van het logistieke en economische profiel van Flevoland binnen de omliggende stedelijke netwerken

Wat gaan we doen:

- Regionaal platformontwikkeling
- Ontwikkelen van een regionale ruimtelijk-economische knooppuntstrategie

Blauw-groen Waterrijk

Doelen:

- Versterken van de bestemming als propositie:
- Op de kaart zetten van de bestemming, voor nationale en internationale bezoekers
- Ontwikkelen van een vitaal leisure netwerk van ondernemers en overheden

Wat gaan we doen:

- Gebiedsfoto: beeld van opgave, urgentie en ontwikkelkansen
- Gezamenlijk toekomstperspectief voor het gebied
- Afspraken met partners over lange termijn ontwikkelagenda, programmering en uitvoering
- Netwerkontwikkeling (verbinden)

2. VISIE

Flevoland ligt centraal in Nederland, is onderdeel van de twee krachtige stedelijke netwerken Amsterdam en Zwolle en daarnaast zijn er nauwe relaties met de economisch krachtige Noordwestelijke Veluwe en de Gelderse Vallei. Binnen deze netwerken biedt Flevoland bijzondere kwaliteiten, authentieke krachten die het functioneren van de netwerken en Nederland versterken. Flevoland heeft de kwaliteit om oplossingen te bieden voor de nationale woningbouwopgave. Flevoland biedt met haar meren en natuurgebieden fantastische recreatiemogelijkheden voor heel Nederland en biedt de broodnodige economische ademruimte. Flevoland biedt oplossingen voor Nederland.

Samen maken we Flevoland, samen met anderen wil de provincie deze authentieke krachten naar een hoger niveau tillen. Hierbij is meepraten niet voldoende. Het gaat verder: samenwerken op basis van concrete bijdragen, ieder vanuit zijn eigen mogelijkheden en inzet. Alleen dan kunnen we de opgave Regionale Kracht succesvol aanpakken en het verschil maken voor Nederland, Flevoland en de Flevolandse.

De provincie wil daarbij betekenisvol zijn en die interventies doen waar ze zij aan zij met de gemeenten verschil kan maken. Al jaren heeft Flevoland oplossingen voor Nederland gegeven in kwantitatieve zin door het bieden van ruimte. Daar kunnen en willen we nu de omslag maken naar het bieden van ruimte voor Nederland in kwalitatieve zin. Flevoland biedt meer dan alleen de plek voor een aantal vraagstukken in de omliggende regio's. Door slimme keuzes te maken, zullen een aantal strategische vraagstukken in Nederland verder gebracht kunnen worden. Veel meer dan in het verleden kunnen die keuzes ook van grote invloed zijn voor de economische en maatschappelijke versterking van Flevoland zelf. Daardoor gaan alle inwoners van Flevoland meeprofiteren. Dat vraagt wel echte keuzes. Keuzes voor een lange termijn strategie van de provincie en al haar partners.

Voor Regionale Kracht zijn die strategische keuzes de woonmilieus in Almere en Lelystad, het logistiek knooppunt Lelystad en de blauw-groene kwaliteit van de randmeren. Hier gaat de provinciale belangstelling naar uit. De recente netwerkanalyse van Atelier Tordoir onderschrijft deze keuze. De provincie wil deze proposities versterken door aan te sluiten bij de behoeften en vraag in de daily urban systems waar we deel van zijn en investeren in het neerzetten en uitdragen van die kwaliteit. Dit doen we door in te zetten op nieuwe en het verbeteren van bestaande verbindingen en door te investeren in stedelijke en recreatieve voorzieningen en impulsen met een regionale uitstraling. Zo bouwen we ontwikkelingsmagneten.

2.1 Context

Het tij zit mee. De Nederlandse economie bevindt zich in de hoogste versnelling. Er is een ongekende dynamiek op de woningmarkt, de recreatiesector maakt een sterke groei door en er is een groeiende vraag naar ruimte voor (logistieke) bedrijvigheid. Zoals uit de studies van Pieter Tordoir is gebleken, kan Flevoland een belangrijke bijdrage leveren aan de ontwikkeling van Nederland. Dit zijn maatschappelijke opgaven waarvoor Flevoland oplossingen kan bieden en al biedt door haar gebiedsprogramma's, acquisitieactiviteiten en thematische impulsen.

Excellente woonmilieus

De woningnood in west Nederland is acuut. Naarstig wordt gezocht naar harde plancapaciteit. Deze is in Flevoland voorhanden. Voorlopig is er in Almere ruimte voor 60.000 nieuwe woningen onder de voorwaarde dat er wordt geïnvesteerd in de verbindingen (IJmeer), voorzieningen en economie. Een aanvullende opgave vraagt om aanvullende voorwaarden. Nieuwkomers in Almere behoren steeds vaker tot de hoge inkomensgroep. Dit biedt mogelijkheden voor structuurversterking. Om deze groep aan Flevoland te binden volstaan onze excellente groen-blaue kwaliteiten niet. De voorzieningenpropositie in Lelystad scoort laag in vergelijking met andere milieus in ons Daily Urban System. Om de stad financieel duurzaam te maken is verdere groei van het inwonersaantal en gelijktijdige sociaal-economische structuurversterking van Lelystad nodig.

Logistiek knooppunt Lelystad

Lelystad Airport opent naar verwachting binnen afzienbare tijd haar deuren. De inlandterminal Flevokust is in bedrijf genomen. Ondernemers kijken met belangstelling naar het nieuwe logistieke knooppunt dat zo ontstaat binnen het stedelijk netwerk. Die belangstelling is geografisch alzijdig en concentreert zich op de as Schiphol-Amsterdam-Almere-Lelystad. Opvallend is de recente belangstelling van partijen die zich tot op heden in Zuidoost Brabant en Limburg vestigden op de as Rotterdam-Ruhrgebied. Het groeiende aantal bedrijven dat zich vestigt in Lelystad vindt haar werknemers vooral buiten Lelystad, terwijl de stad nog een groot arbeidspotentieel biedt. De vraag is wat we als regio met het knooppunt willen? Brainport Eindhoven en de economische ontwikkeling in de omgeving van London Gatwick laten zien dat langjarige focus en strategische regionale samenwerking tussen overheden en bedrijfsleven lonen.

Blauw-groen Waterrijk

De oostelijke randmeren zijn een geliefde vakantiebestemming. Miljoenen bezoekers van de oude en nieuwe kant van het land brengen jaarlijks een dag of hun zomervakantie door in het gebied. Oud en nieuw versterken elkaar daarin. De recreatie en leisure markt is een groeimarkt. Amsterdam is daar exemplarisch voor, maar de trend is breder dan onze hoofdstad: recreanten hebben meer vrije tijd en meer geld om te besteden. Tegelijkertijd zijn bezoekers steeds veeleisender en ontwikkelen behoeftes zich steeds sneller.

2.2 Aanleiding

Tijdens het atelier Flevoperspectieven is door diverse hoogleraren en andere deskundigen geconstateerd dat Flevoland mee ademt met de omliggende stedelijke regio's. Daar werd het advies meegegeven om een antwoord te formuleren op twee vragen: wat kun je betekenen voor de regio om je heen? En: welke items heb je, die je eigen kracht geven?

Het resulterende perspectief is vervolgens door Provinciale Staten omarmd en vertaald tot een strategische opgave in de Omgevingsvisie Flevolandstraks. De Omgevingsvisie onderscheidt drie authentieke krachten. Het gaat om kwaliteiten die betekenisvol zijn voor de omliggende regio's: excellente woonmilieus, Lelystad Airport en de blauw-groene slinger.

In de Startnotitie Regionale Kracht is de opdracht verwoord om een programma op te stellen conform de Omgevingswet. Een programma dat de provinciale inzet ten aanzien van deze krachten operationaliseert en duidelijk maakt wat het provinciale belang is en welk instrumentarium daarvoor wordt ingezet. Naast het wettelijke kader wordt gekozen voor een programmatische aanpak omdat er wordt toegewerkt naar lange termijn doelen (2030 en verder).

De uitdaging voor het programma is om samen met partners de authentieke krachten tot proposities te blijven ontwikkelen die: aansluiten bij nationale behoeftes en de vraag in de omliggende stedelijke netwerken, en tegelijkertijd de ruimtelijk-economische structuur van Flevoland versterken. Er is ruimte voor oplossingen, maar wel op basis van selectiviteit. De tweede uitdaging is om deze propositie als provinciale organisatie samen met regionale partners gezamenlijk te positioneren en hier langjarig als regio op te profileren.

2.3 Ambitie

Het programma Regionale Kracht tilt de authentieke Flevolandse krachten naar een hoger niveau. Het worden ontwikkelmagneten die de bijdrage en positie van Flevoland in de omliggende stedelijke netwerken versterkt. Vanuit ons verhaal wordt ingespeeld op de behoeften van de inwoners, bedrijven, organisaties en overheden in de daily urban systems waar Flevoland deel van uit maakt.

3. DOELEN EN STRATEGIE

Doel

De opgave Regionale Kracht heeft op programmaniveau als generiek doel het versterken van de economische structuur van Flevoland. Daarmee ontstaat een grotere concurrentiekracht van de stedelijke regio's en als gevolg ook die van Nederland. Een versterking van de economische structuur leidt tot een versterking van de economische vestigingsplaatsfactoren en het aanbod van woon- en vrije tijds milieus in het stedelijke netwerk en Flevoland.

3.1 Strategie

Aanpak

Het programma Regionale Kracht richt zich op de lange termijn beweging. In 2030 en verder hebben de authentieke krachten van Flevoland zich naar een hoger niveau ontwikkeld. De koers van de opgave Regionale Kracht is om deze te versterken. De versterkingen moeten aansluiten bij de ruimtelijk-economische behoefte in de ons omringende stedelijke netwerken. Tegelijkertijd moeten ze structuurversterkend werken voor Flevoland en de Flevolandse en passen bij ons verhaal. Op deze manier ontstaan krachtige proposities die het profiel van Flevoland versterken. Voorwaardelijk is dat deze proposities met regionale partners worden ontwikkeld vanuit een gezamenlijke focus en doelstelling voor de lange termijn.

Samen werken we aan Flevoland. Het gebundelde instrumentarium en de inzet van verschillende overheden (één overheid), maatschappelijke organisaties en ondernemers is langjarig nodig om succesvol te zijn. Brainport Eindhoven, de Regio Zwolle en het nationale programma Rotterdam Zuid illustreren dit. Een propositie alleen volstaat niet. De samenwerkende partijen zullen ook moeten investeren in het positioneren van de Flevolandse krachten. Dit vereist gezamenlijke investeringen in aanwezigheid in netwerken, netwerkanalyse, lobby en branding; bekend maakt bemind. Zodoende worden ook de kansen die zich in deze netwerken doen vroegtijdig gesignaleerd. Per deelopgave wordt deze strategie geoperationaliseerd. De eerste stap daarin is het formuleren van een gedeelde opgave en toekomstbeeld met de samenwerkingspartners. Dit is de basis voor het opstellen van een samenwerkingsagenda en gezamenlijke programmering.

Provinciale belangstelling en provinciaal belang

Voorwaardelijk voor een gesprek over samenwerking is dat duidelijk is wat de provincie wil; waar gaat de provinciale belangstelling naar uit bij het naar een hoger niveau tillen van onze krachten? Wat zijn de doelen waar de provincie per deelopgave op in zet, wat doet de provincie al, wat zijn de nieuwe inspanningen en welke baten wil de provincie realiseren? In de tabel op pagina 8 is dit per deelopgave uitgewerkt.

Daarmee wordt wel koers bepaald maar is nog niet het provinciale belang geformuleerd zoals wettelijk bedoeld. Uit de agenda en programmering die met partners wordt bepaald, volgt hoe de provincie participeert; op basis hiervan wordt per deelopgave het provinciale belang gepreciseerd en het instrumentarium bepaald.

Provinciale rol

Bij het operationaliseren van de opgave Regionale Kracht heeft de provincie verschillende rollen. In deze initiële fase van het programma ligt de focus op het realiseren van verbindingen met samenwerkingspartners en het ruimere stedelijke netwerk. Daarin speelt de provincie een rol als initiator en facilitator. Uit het proces van gezamenlijke agendering per deelopgave volgt in welke rol de provincie kan participeren en waarde toevoegen.

	Excellente Woonmilieus	Logistiek knooppunt Lelystad	Blauwgroen Waterrijk
Doelen	<ul style="list-style-type: none"> – Toevoegingen en versterkingen met een regionaal karakter die de lokale ruimtelijk-economische structuur versterken – Versterken en benutten van groenblauwe kwaliteit in recreatieve en toeristische zin: Nationaal Park Nieuwland, Markermeer IJmeer, Waterpark IJmeer – Verder verbeteren van de verbinding met de stedelijke netwerken: Stichtse corridor, IJmeerverbinding, Oostelijke corridor Zwolle en Veluwe – Voorzieningen toevoegen met regionale uitstraling 	<ul style="list-style-type: none"> – Versterking van de regionale economische structuur, zowel kwantitatief als kwalitatief: <ul style="list-style-type: none"> o Verbreden van het aantal economische sectoren o Verbeteren van de match tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. – Versterken van het logistieke en economische profiel van Flevoland binnen de omliggende stedelijke netwerken 	<ul style="list-style-type: none"> – Versterken van de bestemming als propositie: <ul style="list-style-type: none"> o Impulsen geven en toevoegingen doen die bijdragen aan de recreatieve gebiedsvitaliteit o Basisvoorzieningen op orde o Bestemmingsportfolio uitbreiden – Op de kaart zetten van de bestemming, voor nationale en internationale bezoekers – Ontwikkelen van een vitaal leisure netwerk van ondernemers en overheden
Wat doen we al	<ul style="list-style-type: none"> – RRAAM/Fonds Verstedelijking Almere: Aeres, nationaal museum, upcycle platform, knooppunt Almere Centrum, Cultuur in Poort, Floriade etc. – Investeren in Groen-Blauw: Nationaal Park Nieuwland, gebiedsprogramma Markermeer-IJmeer, Nieuwe Natuur – Programma Stedelijke Bereikbaarheid Almere – MRA acties 	<ul style="list-style-type: none"> – Lelystad Airport Businesspark – Flevokust – Investeren in een goed ontsloten en duurzame luchthaven – Gerichte acquisitie en human capital ontwikkeling 	<ul style="list-style-type: none"> – Uitvoering beleidsplan recreatie en toerisme (gebiedsbranding) – Gebiedsgericht investeren in recreatie en leisure via de Gebiedsagenda Dronten en nieuwe natuurprojecten – Beschermen van de natuur (wettelijke taak)
Wat gaan we doen	<ul style="list-style-type: none"> – Strategische samenwerkingsagenda Almere – Strategische agenda Lelystad Next Level 	<ul style="list-style-type: none"> – Regionaal platformontwikkeling – Ontwikkelen van een regionale ruimtelijk-economische knooppuntstrategie 	<ul style="list-style-type: none"> – Gebiedsfoto: beeld van opgave, urgentie en ontwikkelkansen – Gezamenlijk toekomstperspectief voor het gebied – Afspraken met partners over lange termijn ontwikkelagenda, programmering en uitvoering – Netwerkontwikkeling (verbinden)
Provinciale belangstelling	<ul style="list-style-type: none"> – Corridorontwikkeling Almere-Utrecht, knooppuntontwikkeling as Lelystad-Schiphol, verstedelijkingsopgave, Waterpark IJmeer, Economische ontwikkelagenda, recreatieve structuurversterking – Investeren in positionering en profilering 	<ul style="list-style-type: none"> – Investeren in versterken vestigingsplaatsfactoren – Bedrijvenacquisitie en profilering 	<ul style="list-style-type: none"> – Investeren in de basis zoals bereikbaarheid, parkeerplaatsen, stranden, routes etcetera – Bijdragen aan nieuwe pleisterplaatsen en schaalverkleiners om natuur te ontsluiten – Ruimte bieden aan en ondersteunen van impulsen door ondernemers – Investeren in partners (de overkant), netwerken en beleidstrajecten (Agenda IJsselmeergebied 2050): gebiedsmakelaars, het verzamelen, analyseren en delen van basisdata en trends en het organiseren van ontmoetingen
Baten	<ul style="list-style-type: none"> – Toename van het aantal en de kwaliteit van de voorzieningen in Lelystad en Almere (cultureel, recreatief en onderwijs), uniek en complementair aan wat al beschikbaar is binnen daily urban system – Toename inwoneraantal Lelystad en omvang en kwaliteit woonmilieus – Verbetering van de kwaliteit van de verbindingen (robuustheid en reistijd). 	<ul style="list-style-type: none"> – Toename van het aantal kavels dat wordt uitgegeven op bedrijventerreinen in Lelystad, Zeewolde en Almere – Toename van werkgelegenheid en het opleidingsniveau van de werknemers – Toename van het percentage Lelystedelingen dat werkzaam is op deze bedrijventerreinen 	<ul style="list-style-type: none"> – Toename van het aantal dag- en verblijfsrecreanten – Toename en ruimtelijke verdichting van het aantal voorzieningen aan de Flevolandse zijde – Verbeterde staat van het onderhoud – Actiever netwerk van samenwerkende partijen – Actuele sturingsinformatie over doelgroep- en marktontwikkelingen

3.2 Afbakening

De opgave Regionale Kracht richt zich voorlopig op de drie deelopgaven voor de periode 2030 en verder: Excellente Woonmilieus Lelystad en Almere, Blauw-groen Waterrijk en het Logistiek Knooppunt Lelystad. Het trendatelier, periodiek netwerkonderzoek (zie paragraaf 4.4) en kansen die zich voordoen kunnen leiden tot een aanvullende inzet. De opgave richt zich op het waarom en wat (strategische agendering en programmering). Het hoe wordt vormgegeven in de uitvoering van gebiedsprogramma's en wettelijke taken..

Excellente woonmilieus

Bij de deelopgave Excellente Woonmilieus in Almere en Lelystad zijn er raakvlakken met andere programma's. De provincie draagt bij aan de verstedelijkingsopgave van Almere middels het Fonds Verstedelijking Almere. Regionale Kracht richt de provinciale inzet voor de volgende tranche van dit fonds (stedelijke impulsen met regionale impact). De gemaakte RRAAM afspraken hebben hiermee te maken, maar staan niet ter discussie. Hetzelfde geldt voor de huidige IJmeer/Markermeer afspraken. In het kader van Lelystad Next Level wordt vanuit de opgave Regionale Kracht ingezet op de deeltafels onderscheidende woonmilieus en Next Level Economie, Natuur en Recreatie. Daarbij vindt afstemming plaats met de Human Capital Agenda, de opgave Krachtige Samenleving en de deelopgave Logistiek Knooppunt Lelystad.

Logistiek Knooppunt Lelystad

De propositieontwikkeling richt zich op het verzilveren van de logistieke dynamiek die ontstaat met de komst van Lelystad Airport en Flevokust. Het logistieke knooppunt Lelystad richt zich op het erf en niet op de infrastructuur zelf. Belangrijk hierbij is dat een verbinding gezocht wordt tussen deze deelopgave en het traject Lelystad Next Level. Zo wordt nieuwe richting voor de lange termijn gecreëerd voor onder andere lopende trajecten binnen en buiten de provincie zoals Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland, gebiedsprogramma's van de provincie en de Human Capital Agenda.

Blauw-groen Waterrijk

Deze deelopgave omvat de Veluwerandmeren, het oostelijk deel van het Ketelmeer (tot en met IJsseloo), het Zwarte, Kadoeler en Vollenhovermeer. De opgave beperkt zich tot het versterken van de vitaliteit van toerisme en recreatie in het gebied.

4. BESTURING

4.1 Tempo

In de startnotitie hebben Provinciale Staten gevraagd om eind 2018 het programma Regionale Kracht op te leveren. Het gaat hier om een programma zoals bedoeld in de aanstaande Omgevingswet. Ook is gevraagd om de provinciale programmering het resultaat te laten zijn van een dialoog met de omgeving. Daaruit volgt of er sprake is van een door partners gedeelde opgave en agendering. Dan wordt duidelijk wat het provinciale belang is en hoe de provincie door de inzet van haar instrumenten betekenisvol het verschil kan maken, complementair aan regionale partners. Dit zijn belangrijke ingrediënten voor de gevraagde wettelijke programmering.

Verwachte snelheid

Met de gemeente Lelystad is het traject Lelystad Next Level gestart. Dit leidt tot een gezamenlijke strategische agenda van gemeente, provincie en het rijk. De agenda is naar verwachting in het voorjaar van 2019 gereed. De agenda vormt de basis voor gezamenlijke programmering door gemeente en provincie.

De verwachting is dat in 2018 ook de eerste stappen met de gemeente Almere gezet kunnen worden om samenhangend met Almere 2.0 aanvullende afspraken te maken over strategische samenwerking voor de lange termijn. Deze zullen een agenderend karakter hebben.

Eind 2018 is ook het moment dat er een door beoogde samenwerkingspartners gedeeld beeld moet liggen voor de lange termijn ontwikkeling van het logistieke knooppunt Lelystad. Aan de hand van dit beeld kan vervolgens in 2019 gezamenlijk geprogrammeerd worden.

De concretisering van de opgave(n) voor het Blauw-groene Waterrijk is gestart (gebiedsscan). Dit gebeurt interactief met gemeenten, provincies, ondernemers, rijk en maatschappelijke organisaties aan weerszijden van de randmeren en de wateren tussen Overijssel en de Noordoostpolder. Medio december 2018 is duidelijk wat deze opgaven zijn. De volgende processtap is het opstellen van een strategische agenda voor het gebied in 2019.

Het tempo van de samenwerking die ontstaat per deelopgave bepaalt het tempo van de provinciale programmering. Dit compliceert de eigen programmering en besluitvorming maar is een direct gevolg van de randvoorwaarden om complementair en als één overheid te werken. Concreet betekent dit dat er per deelopgave besluitvorming over de strategische agenda en programmering plaatsvindt waarbij

tegelijktijd het provinciale belang en instrumentarium worden vastgesteld. In die gevallen dat er geen samenwerking tot stand komt, maar uit de voorliggende opgave een provinciaal belang en de inzet van provinciaal instrument volgen, is maatwerk nodig. De besluiten worden vervolgens via de geëigende procedures geborgd in de financiële systemen en de wettelijke context. Daarmee is de programmering een feit.

Het generieke deel van het programma Regionale Kracht is in december 2018 gereed. Dit bevat de generieke visie en overall ambitie, doelen en strategie voor het programma. Daarnaast worden hierin de generieke inspanningen, baten, resultaten en afbakening gepreciseerd net als de randvoorwaarden (inhoudelijk, financieel, en organisatorisch) waarbinnen het programma tot stand komt.

4.2 Haalbaarheid

De authentieke Flevolandse krachten gaan als magneten werken als ze de behoeften bedienen in de omliggende stedelijke netwerken. Dit is een voorwaarde voor de proposities die ontwikkeld worden in het kader van de deelprogramma's. Tegelijkertijd moeten de proposities ook voldoen aan het versterken van de woon- en werkomgeving van de Flevolandse ondernemers. In dat geval is er sprake van haalbaarheid. Er tekent zich een duidelijke behoefte in de omgeving ten aanzien van Lelystad Next Level en Logistiek Knooppunt Lelystad. Partijen reageren belangstellend op het initiatief om in gesprek te gaan over het Blauw-Groene Waterrijk.

Over de financiële haalbaarheid kan meer worden gezegd als duidelijk is welke programmatische opties er zijn om de gestelde doelen te realiseren. In de volgende paragraaf wordt een voorzet gedaan voor de inzet van middelen door de provincie. Wederkerigheid is daarbij een belangrijk principe.

De haalbaarheid wordt ook bepaald door de interne organisatie en spelregels. Deze behoeven aanpassing om de opgave Regionale Kracht, maar ook de andere opgaven tot programmering te brengen. De wijze waarop dit kan, wordt momenteel onderzocht.

4.3 Efficiëntie

Investeren

De provinciale participatie in de realisatie van de deelopgaven vraagt naar verwachting om substantiële investeringen. Per deelopgave wordt naar voorbeeld van het Fonds Verstedelijking Almere bezien of met partners een investeringsfonds kan worden opgericht. Met partners omdat de provincie samenwerkt op basis van concrete bijdragen doe in lijn zijn met het Flevo principe "draag bij en doe mee". Europese cofinanciering, werk met werk maken, private investeringen en bijdragen van de andere overheden in het gebied zijn manieren om meer financiële massa te organiseren.

De toekomstige bijdrage van de provincie aan investeringen in de netwerkontwikkeling (knooppunt & regionale verbindingen) worden geagendeerd via het P-MIRT. Voor het doen van regionaal economische of sociale interventies kan bijvoorbeeld gebruik gemaakt worden van gelieerde provinciale programma's en/of het eerder genoemde verstedelijkingsfonds Almere. Er is nog onvoldoende beeld ten aanzien van de aard van deze investeringen om een raming te geven.

Investeren in het kader van de opgave Regionale Kracht vraagt om het ontwikkelen van strategische agenda's. Programmering met partners vraagt om het doorgronden van de opgaven, het ontwikkelen en formuleren van interventies, uitvoering strategieën en daarmee samenhangende communicatie. Als de uitvoering eenmaal is gestart dan is het zaak om het programma te monitoren en evalueren. In het kader van Lelystad Next Level bedraagt het opstartgeld €357.500 euro voor 2018 en 2019. Dit bedrag

staat geagendeerd voor besluitvorming in het kader van de Zomernota 2018. Voor het Blauw-Groene Waterrijk en Logistiek Knooppunt Lelystad zal dit bedrag circa €150.000-200.000 euro bedragen voor 2018-2019. Het is prematuur een raming te geven over de proceskosten voor de aanvullende agendering Almere. Uit de programmering per deelopgave volgen de proceskosten voor de daarop volgende jaren.

Beschikbare middelen

Het Fonds verstedelijking Almere is een bestaand fonds. Voor de fondsvorming voor Lelystad Next Level en het Blauw-groen Waterrijk zijn nog geen middelen beschikbaar. Infrastructurele investeringen dienen geagendeerd te worden in het kader van het P-MIRT. Het tempo van de reguliere begrotingssystematiek volstaat om tijdig middelen beschikbaar te maken. De benodigde procesgeldten voor het Blauw-groene Waterrijk en Logistiek knooppunt Lelystad zijn beschikbaar via het Omgevingsvisie budget voor 2019.

4.4 Flexibiliteit

De Flevolandse ontwikkelmagneten worden gericht op de behoeftes in de stedelijke netwerken waar Flevoland deel van uit maakt. Als deze behoeftes veranderen en nieuwe opgaves zich af tekenen, dan moet daar snel een passend antwoord op gegeven kunnen worden: inhoudelijk, financieel en organisatorisch. Dit antwoord moet vanuit de samenwerking en door de eigen organisatie gegeven worden. Deze adaptiviteit is organiseerbaar.

- Inhoudelijk en organisatorisch dient de aanwezigheid van de provincie en de Flevolandse samenwerkingspartners in de omliggende stedelijke netwerken stelselmatig geïntensiveerd te worden vanuit een strategische focus. Dit zorgt voor vroegtijdige signalering en maakt proactieve inzet mogelijk op kansen en bedreigingen.
- De Netwerkanalyse Regionale Kracht moet periodiek plaatsvinden. In combinatie met het mede vanuit de opgave Regionale Kracht agenderen van de inhoud van de trendateliers levert dit een beeld op van de dynamiek op de middellange termijn.
- Financieel-organisatorische flexibiliteit ontstaat door te werken met de reeds gememoreerde fondsen in plaats van begrotingsposten en door de inzet van de provinciale organisatie te richten vanuit de opgave en daarmee de samenhangende dynamiek.

Hoe dynamisch en veranderlijk is de omgeving van het programma? Het programma omvat drie deelopgaven, ieder met een eigen kring van samenwerkingspartners en netwerkpartners. De bestuurlijke geografie van deze netwerken overlapt deels, maar de thematiek verschilt per opgave. Daarbij komt dat zowel de Regio Zwolle als de Metropoolregio Amsterdam tot de economisch meest dynamische regio's van Nederland behoren. Daarbij vertoont de Amsterdamse regio een ongekende demografische en leisure dynamiek. Kortom: het programma bevindt zich in een zeer dynamische omgeving en dit vergt een passende strategie om de kansen en bedreigingen die zich voordoen te benutten en af te wenden.

4.5 Doeltreffendheid

Een inschatting van de effectiviteit van dit programma kan op dit moment nog niet worden gegeven. Per deelopgave wordt met samenwerkingspartners bepaald welke interventies en activiteiten effect zullen sorteren. Voor het totale programma is duidelijk dat de effectiviteit van het programma wordt bepaald door de mate waarin de provincie erin slaagt om op behoefte geënte samenwerkingsagenda's te ontwikkelen met partners en daar als één organisatie (focus en spelregels) en als één overheid met partners uitvoering aan te geven. Door in de generieke programmering duidelijk te zijn over de

beoogde programmabaten en de indicatoren die de provincie wil hanteren, kan worden gestuurd op de effectiviteit van de deelopgaven.

4.6 Kansen en bedreigingen

Voor het programma als geheel en de uitwerking per deelopgaven dienen de belangrijkste te voorziene kansen en bedreigingen nog bepaald te worden. Dit gebeurt op doel, inspanningen en resultaat niveau. Hetzelfde geldt voor de vraag hoe risicovol het programma is. Dit gesprek kan worden gevoerd als de programmatische opties met partners in beeld zijn gebracht. Dan kan ook met de leden van Provinciale Staten worden bepaald hoe groot de risicobereidheid is. Voor het generieke programmadeel wordt dit traject zonder partners doorlopen.

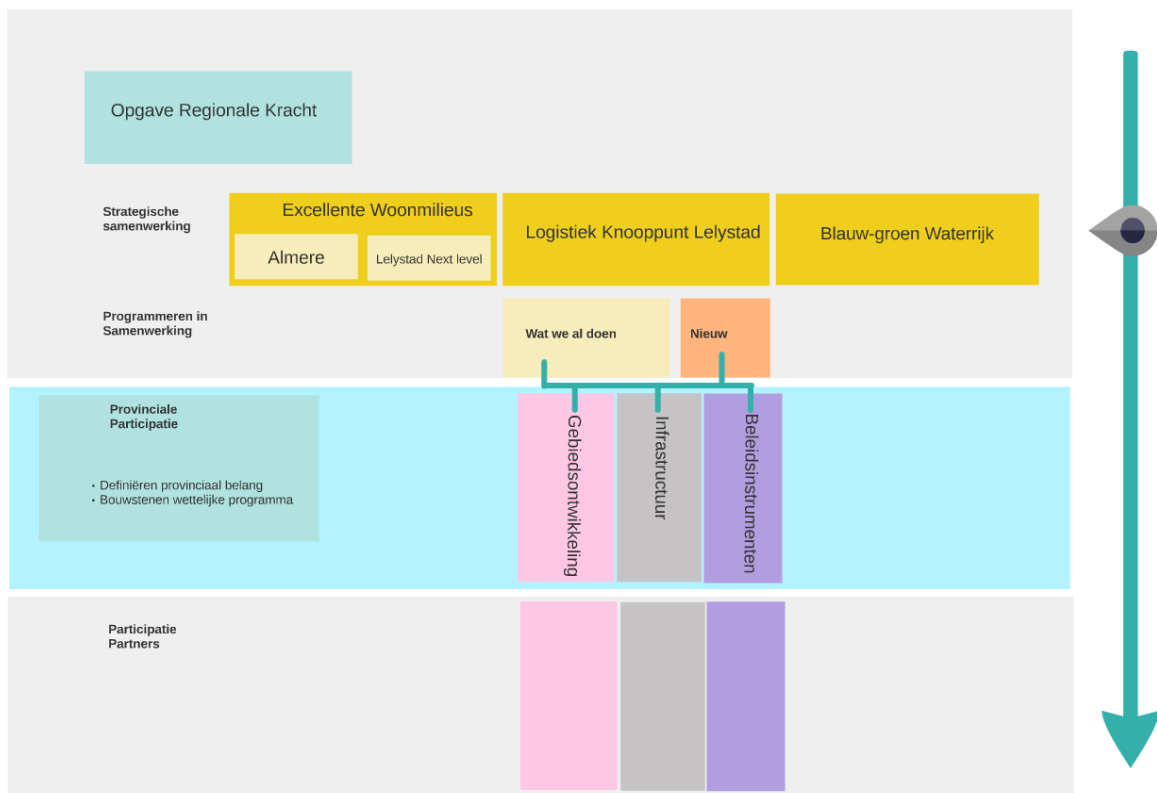
5. ORGANISATIE EN OMGEVING

5.1 Rollen en personen

De leden van Provinciale Staten formuleren de kaders voor de uitvoering van het programma. De bestuurlijk opdrachtgever van het programma Regionale Kracht is gedeputeerde Jan de Reus. De ambtelijk opdrachtgever is Johan Fuite. De programmamanager is Dennis Menting.

5.2 Programmaorganisatie

Het programma kent een generiek deel waarvoor het management per definitie ligt. In het kader van dit programma worden drie programmalijnen vormgegeven: Excellente woonmilieus bestaande uit Almere en Lelystad Next Level, Logistiek Knooppunt Lelystad en Blauw-groen Waterrijk. Met als basis een samenwerkingsagenda wordt het programmamanagement voor deze deelprogramma's vormgegeven door de deelnemende partners, onder wie de provincie Flevoland. De mogelijkheid bestaat dat het management voor een deelprogramma door de provincie wordt ingevuld.

De provincie participeert vervolgen in de uitvoering van de gezamenlijke programma's. Dit kan door de (voortdurende) inzet of ontwikkeling van wettelijk of financieel instrumentarium, gebiedsontwikkelingsactiviteiten en de realisatie van infrastructuur.

5.3 Belanghebbenden bij het programma

Excellente woonmilieus

De gemeente Lelystad is de trekker van Lelystad Next Level samen met de provincie. Het rijk neemt met enige afstand deel. Het traject heeft de intentie om maatschappelijke partners, ondernemers en inwoners vroegtijdig te betrekken bij onderzoek en strategiebepaling. Door het integrale karakter van de aanpak (sociaal, onderwijs, economie, natuur en wonen) zijn er veel belanghebbenden. De aanvullende agendering voor Almere beperkt zich voornamelijk tot spelers binnen de gemeentelijke organisatie en de rijksoverheid.

Logistiek Knooppunt Lelystad

Bij de ontwikkeling van het knooppunt wordt een onderscheid gemaakt tussen samenwerkings- en netwerkpartners. De gemeenten Almere, Zeewolde en Lelystad maar ook de provincies Gelderland en Overijssel worden als potentiële samenwerkingspartners gezien, aangezien zij mede de knooppuntpropositie kunnen vormen. Gaandeweg tekenen zich naar verwachting nog meer partners af. De netwerkpartners voor de knooppuntontwikkeling bevinden zich buiten Flevoland in de stedelijke netwerken. Ondernemers en overheden in deze netwerken zijn potentiële gebruikers van het logistieke knooppunt. Datzelfde geldt voor de Flevolandse ondernemers. Via winn4all en de OMFL is de provincie deels al in gesprek met deze netwerken.

Blauw-groen Waterrijk

Bij dit proces zijn de gemeenten aan Flevolandse zijde (Noordoostpolder, Zeewolde en Dronten) en aan de oostzijde van de randmeren betrokken. Ook de provincies Gelderland en Overijssel zijn benaderd. Daarnaast is het gesprek gestart met ondernemers, terreinbeheerders en maatschappelijke organisaties. In totaal gaat het om tientallen partijen. De intentie is om met hen een ondernemend netwerk te vormen van overheden, beheerders en ondernemers.

BIJLAGE 1: Powerpoint beeldvorming Regionale Kracht

16 mei 2018

Stand van zaken 16 mei 2018

Waarom

Flevoland werkt aan voorzieningen die niet alleen Flevoland, maar ook haar omgeving aanvullende kwaliteiten bieden. Deze voorzieningen hebben een grote aantrekkingskracht voor de omgeving van Flevoland. Hierdoor dragen we bij aan de versterking van de stedelijke netwerken. Deze zijn in toenemende mate de motoren van de economie. Dit is goed voor de gehele regio en goed voor Flevoland.

Uw vraag

Ontwikkel 2 producten als uitwerking van de strategische opgave Regionale Krachten goed voor Flevoland.

1. Programma
2. Netwerkanalyse

Wat

- Toevoegingen en versterkingen met regionaal karakter die positie van steden in het stedelijk netwerk verbeteren
- Investeren in verbindingen en corridorontwikkeling
- De aanwezige blauw-groene kwaliteiten versterken, benutten en ruimte voor ontwikkeling creëren

Wat we al doen

- RRAAM/Fonds verstedelijking Almere: Aeres, nationaal museum, Upcycle platform, knooppunt Almere Centrum, Cultuur in Poort etc.
- Investeren in Groen-Blauw: Nationaal Park, Markermeer-IJmeer & Nieuwe Natuur
- Stedelijke bereikbaarheid Almere
- MRA acties

Wat staat ons te doen

- Samenwerkingsagenda Almere: Corridorontwikkeling Almere-Utrecht, knooppuntontwikkeling as Schiphol-Lelystad, verstedelijkingsopgave, Waterpark IJmeer
- Strategische agenda Lelystad Next Level
- Investeren in positionering & profilering nationale en regionale partners, netwerken (MRA, Regio Zwolle) beleidstrajecten (MIRT, Nationale Omgevingsvisie, IBP) etc.

Wat

- Formuleren van het beoogde lange termijn positionering en profilering van het knooppunt Lelystad Airport als logistieke magneet binnen het stedelijk netwerk
- Driehoek Lelystad-Almere-Zeewolde
- Lokaal, regionaal, nationaal
- Alzijdig en selectief
- Blijven investeren in (de kwaliteit) van verbindingen

Wat we al doen

- Lelystad Airport Businesspark
- Human capital agenda.
- Ruimte voor experiment (smart mobility en duurzame energie)

Wat staat ons te doen (2019 ev.)

- Regionaal platformontwikkeling
- Ontwikkelen van een ruimtelijk-economische strategie
- Investeren in acquisitie en profilering

Wat

- Leisure en recreatie perspectief voor de lange termijn van Hulkesteine Bos tot Marknesse
- Land en water, het oude en nieuwe land
- Conceptgericht investeren in de basis en strategische toevoegingen

Wat doen we al

- Gebiedsbranding
- Oostrand Dronten
- Nieuwe Natuur

Wat staat ons te doen?

- Gebiedsfoto, opgave-urgentie en ontwikkelkansen in beeld
- Investeren in de basis zoals parkeerplaatsen, stranden, routes etc.
- Bijdragen aan nieuwe pleisterplaatsen en schaalverkleiners om natuur te ontsluiten
- Ruimte bieden aan en ondersteunen van impulsen door ondernemers
- Investeren in partners (de overkant), netwerken en beleidstrajecten (Agenda IJsselmeergebied 2050)

Netwerkanalyse

Wat

- In beeld brengen van de kansen, vanuit de netwerkpositie en dynamiek van Flevoland, voor meekoppeling, afstemming en stimulering van ontwikkelingen in de bovenlokale netwerken
- Kansrijke versterkingen en toevoegingen voor Almere & Lelystad
- Aanknopingspunten identificeren met de omliggende regio's

Hoe

- Periodiek onderzoek (2 jaarlijks)
- Opdracht Pieter Tordoir loopt
- Leren van andere provincies tav implementatie
- 13 juni Symposium

Samen maken we Flevoland

- De ontwikkeling van de krachten waar het programma Regionale Kracht op inzet vraagt om krachtenbundeling en samenwerking van velen. De provincie bepaalt niet.
- Door duidelijk te zijn in wat de provincie wil en waar ze op inzet is ze gesprekspartner. Tegelijkertijd is het de gedachte dat de provincie complementair aan de gemeente acteert.
- De rol van de provincie wisselt per opgave en is veranderlijk. De participatieladder biedt houvast.
- Door aanwezig te zijn, aan te sluiten bij de belangen van onze omgeving en te investeren in netwerken zien anderen onze krachten en kunnen deze benut worden.

Programmeren in een netwerksetting

- De samenwerking met partners bepaalt het tempo en de aard van de programmering.
- Het programma Regionale Kracht maakt per opgave duidelijk wat de provincie wil voor de lange termijn en waar de provincie op inzet voor de korte termijn
- Per opgave toewerken naar een samenwerkingsagenda waar de provincie aan bijdraagt (regisserend-faciliterend-regulerend-uitvoerend)
- Versterken wat al loopt.

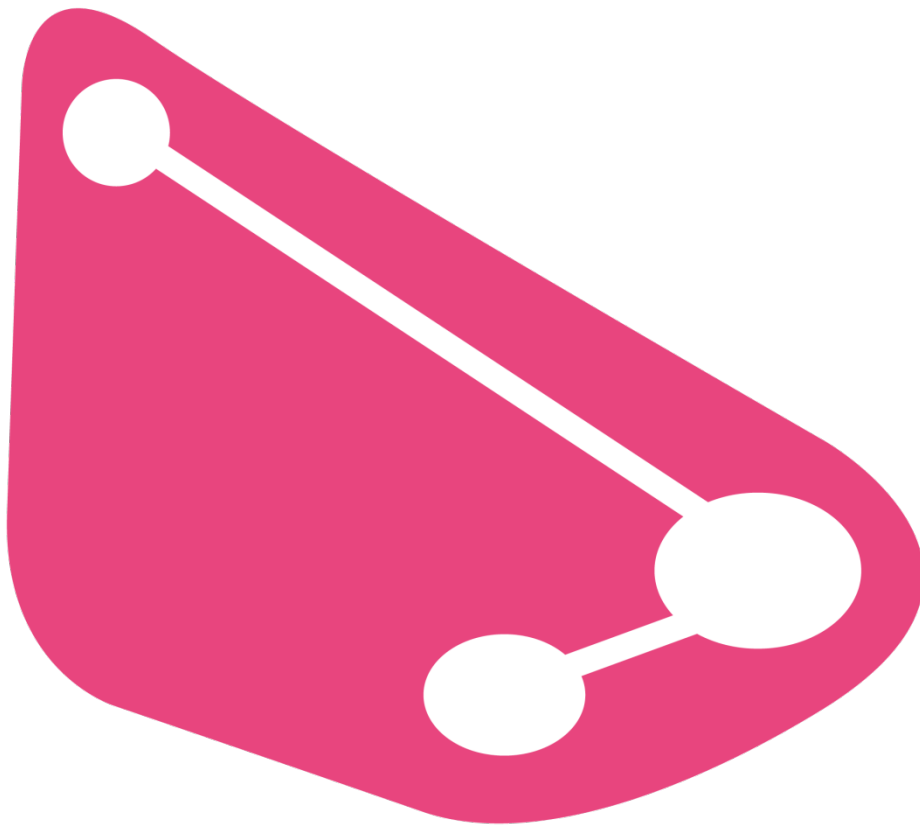

Vervolg

- 4 juli Koersnotitie (oordeelvormend):
  - Deelopgaven verder uitgewerkt, wat wil de provincie; provinciaal belang?
  - Wat doet de provincie daar voor?
  - Wat is daar voor nodig.
- Input voor vervolgesprek met partners na de zomer
  - Lelystad Next Level: Strategische agenda
  - Almere: Samenwerkingsagenda
  - Blauw-groen waterrijk: gedeelde opgave
  - Knooppunt LA: oppakken medio 2019
- 28 november beeldvorming & oordeelsvorming concept programma.
- 19 december besluitvorming programma

Startnotitie Regionale Kracht

0. Wat hieraan vooraf ging

Op 7 juni 2017 hebben Provinciale Staten de Ontwerp Omgevingsvisie FlevolandStraks vrijgegeven voor inspraak. Na de inspraakperiode en verwerking van de zienswijzen start de 3^e fase van de Omgevingsvisie: de uitvoerende fase. Deze fase start met het vaststellen van aanvullende startnotities. In dit perspectief hebben Provinciale Staten op 7 juni 2017 een amendement aangenomen. De tekst van het amendement is: *“Deze startnotities in november 2017 ter vaststelling aan te bieden aan Provinciale Staten bij de definitieve besluitvorming van de Omgevingsvisie FlevolandStraks.”*

Bij de bespreking van dit amendement is – in verband met het doel om slagvaardig tempo te maken – aangedrongen op een procesmatige opzet van de startnotities. De opzet moet zodanig zijn, dat in een later stadium Provinciale Staten politiek richting kunnen geven aan de uitwerking van de opgaven.

Voor alle opgaven alsmede op programmaniveau zijn vervolgstartnotities voor de 3^e fase opgesteld. Dit betreft de startnotitie voor de opgave “Regionale Kracht”.

1. Essentie van de opgave

1.1 Kaders

In de Omgevingsvisie staan de opgave en de ambitie voor de opgave “Regionale Kracht” beschreven. De vastgestelde tekst van de ambitie is:

“In 2030 en verder heeft Flevoland een aantal voorzieningen dat op bovenregionaal niveau van excellente kwaliteit is. Voorzieningen met een aantrekkingskracht en een reputatie die over de provinciegrenzen heen gaan. Het gaat onder meer om Lelystad Airport, excellente woonmilieus in Almere en Lelystad, prachtige groenblauwe natuur- en recreatiegebieden langs de waterrijke randen van de polder en de toplandbouw. Grotendeels zijn dit ook de oorspronkelijke krachten van Flevoland. De polder is ingericht voor landbouw, wonen en recreatie met een bovenlokale betekenis. Met deze ambitie geven we een eigentijds vervolg aan deze oorspronkelijke opzet van Flevoland. De economische krachten van de Noordelijke Randstad (Amsterdam, Utrecht en Gooi) en Zwolle strekken – onder andere via corridor- en knooppuntontwikkeling - steeds verder en intensiever de polder in. Flevoland is optimaal aangesloten op de diverse (infrastructurele) netwerken. Hiermee wordt onze positie in de netwerken versterkt en daarmee de positie van de Flevolander”.

Hiernaast staat in de Omgevingsvisie aangegeven:

“De opgaven hebben een tijdshorizon van circa tien tot vijftien jaar. We gaan alle opgaven uit de Omgevingsvisie stap voor stap realiseren. Dit doen we via een programmacyclus. Voor elk programma stellen Provinciale Staten richtinggevende kaders voor Gedeputeerde Staten vast. Op basis hiervan beschrijven we in de programma’s:

- *de ambitie, de beleidsuitwerking en de definiëring van het provinciaal belang,*
- *de doelstellingen en/of omgevingswaarden voor het programma “Regionale Kracht”,*
- *het gebied en de periode waarop het programma is gericht, inclusief de gewenste mate van doelbereik,*
- *de samenwerking met partijen,*
- *de wijze waarop afstemming met andere programma’s plaatsvindt,*
- *de activiteiten die we gaan ondernemen, inclusief de inzet van de diverse instrumenten.”*

Tevens staat in de Omgevingsvisie aangegeven:

“Met deze Omgevingsvisie vervangen we het visiedeel uit het Omgevingsplan 2006. Vervolgens worden de beleids- en uitvoeringsdelen uit het Omgevingsplan 2006 gefaseerd vervangen door onder meer programma’s en regels in een omgevingsverordening”.

Hiernaast hebben de Provinciale Staten in de Startnotitie Omgevingsvisie (oktober 2015) over de 3^e fase aangegeven:

“In deze fase gaan we oogsten. We gaan het strategisch voorwerk uit de 1^e en 2^e fase ten aanzien van definiëring van de maatschappelijke opgaven, de oplossingsrichtingen omzetten in een operationele aanpak. In de samenwerking gaan we op zoek naar de wijze waarop we kennis, bestuurskracht, bevoegdheden en (uitvoering)instrumenten bij elkaar kunnen brengen, zodat dit leidt tot effectief beleid en een krachtige uitvoering”.

Samenvattend gaat het voor de opgave “Regionale Kracht” om het uitwerken van de vastgestelde ambitie in:

- een programma conform de Omgevingswet inclusief het vervangen van de relevante beleids- en uitvoeringsdelen van het Omgevingsplan 2006
- het opzetten van de samenwerking
- het opstarten van de uitvoering opdat er resultaten voor de Flevolandse worden gerealiseerd.

1.2. Richting / ambitie m.b.t. opgave

Flevoland komt nu in een fase waarin de fysieke infrastructuur inmiddels een goede uitgangsbasis vormt. Het gaat de komende periode ook om het profijtelijk maken van deze basis voor economische en maatschappelijke ontwikkelingen. In de Omgevingsvisie zijn drie lijnen voor de opgave Regionale Kracht geformuleerd. Dit zijn:

- excellente woonmilieus bij Lelystad en Almere
- Lelystad Airport
- Blauwgroene Slinger

Een vierde lijn, Toplandbouw loopt via de opgave “Landbouw, meerdere smaken.

Op dit moment loopt een aantal programma’s en projecten, die bijdragen aan de ambitie zoals geformuleerd voor de opgave Regionale Kracht. Tevens wordt door het Rijk substantieel geïnvesteerd in de verbetering van de bereikbaarheid van Flevoland. Denk bijvoorbeeld aan de gemaakte afspraken over RRAAM, Almere 2.0 en Lelystad Airport. De uitvoering van de programma’s zetten we met onze partners onverkort voort.

Hiernaast zijn we alert op het aandienen van nieuwe kansen als gevolg van de ontwikkeling van nieuwe bovenlokale netwerken, zoals bijvoorbeeld de regio Zwolle en het maritieme netwerk.

1.3 producten en resultaten

Op basis van bovenstaand kader, richting en ambitie realiseren we deze bestuursperiode de volgende producten:

- Product 1: Programma “Regionale Kracht”, gericht op de drie lijnen, te weten: excellente woonmilieus bij Almere en Lelystad, Lelystad Airport en de Blauwgroene slinger. In het programma “Regionale Kracht” wordt beschreven op welke wijze we de projecten die we afgelopen jaren in gang hebben gezet op optimale wijze kunnen bijdragen aan de excellente kwaliteiten die we op bovenregionaal niveau willen realiseren. Dit kan leiden tot bijvoorbeeld herbevestiging, aanscherping of aanvulling van de koers. Nieuwe projecten kunnen worden opgestart. Specifieke aandacht is er in het programma voor:
  - (infrastructurele) verbindingen met de bovenregionale netwerken die de ontsluiting van excellente kwaliteiten ondersteunen.
  - Het maximaal benutten van excellente woonkwaliteiten.

- het maximaal benutten van de economische potentie van Lelystad Airport
- een gezamenlijke ontwikkelingsstrategie met de partners voor de Blauwgroene slinger.

Op basis van onder meer deze inzichten bevat het programma Regionale Kracht een geactualiseerde uitvoeringsportefeuille, inclusief uitvoeringsstrategie. Deze portefeuille is afgestemd met de partners. Hierbij is afstemming aangebracht met de verschillende (omgevings)visies, programma's, maatregelen en acties van de verschillende partners.

- Product 2: Netwerkrapportage, een periodieke rapportage met een analyse over de netwerkontwikkelingen in relatie tot Flevoland. De analyse bevat een inzicht in de nieuwe – economische en maatschappelijke - kansen die dit biedt voor Flevoland. In de rapportage wordt een strategie opgenomen over de wijze waarop Flevoland de kansen kan pakken en haar positie verder kan versterken. In de rapportage wordt aandacht besteed aan onder meer de ontwikkelingen van de Metropoolregio Amsterdam (MRA), het maritieme netwerk en de ontwikkeling van de regio Zwolle en Noordwest Veluwe. De rapportage wordt periodiek geactualiseerd (cyclus van circa één a twee jaar).

1.4 Aanpak en werkwijze:

In onderstaande staan de processen voor de "Regionale Kracht" producten/ resultaten, die we in deze bestuursperiode willen realiseren, beschreven. Elk proces is zodanig opgebouwd, dat de Provinciale Staten tussenresultaten met de adequate analyses en inzichten krijgen aangereikt. Deze worden opgenomen in een bestuurlijke keuzenotitie. Op basis hiervan zijn de Staten in de positie om op gezette momenten - zo nodig in samenspraak met samenwerkingspartners - aanvullende richtinggevende kaders aan Gedeputeerde Staten en samenwerkingspartners mee te geven voor de uitwerking.

Product 1: programma Regionale Kracht

Fase 1: opstart (4^e kwartaal 2017)

- Inventarisatie en analyse omgevingsvisies en –programma's van andere overheden op elementen van regionale kracht (voorzieningen van (boven)regionaal niveau met excellente kwaliteit).
- Evaluatie lopende (gebieds)programma's en projecten in het licht van oorspronkelijke doelstellingen en de ambities gesteld in Regionale Kracht.
- Uitvoeren SWOT- en krachtenveldanalyse voor de excellente woonmilieus bij Almere en Lelystad, Lelystad Airport en de Blauwgroene slinger.
- Opzetten samenwerkingsverbanden voor:
  - Een strategische verkenning - Oost-as (Amsterdam) – Almere – Lelystad.
  - Een strategische verkenning van de Blauwgroene slinger
- Met de sleutelpartners stellen we gezamenlijke Plannen van Aanpak op voor:
  - Strategische verkenning Oost-as met als onderdelen Lelystad Airport, excellente woonmilieus bij Almere en Lelystad, nieuwe knooppunten en verbindingen (IJmeerlijn, A27, Zwolle, Noordwest Veluwe), Nationaal Park Nieuw Land en Markermeer/ IJmeer
  - Strategische verkenning Blauwgroene Slinger (van kustzone Almere Haven via Zeewolde en Dronten tot aan Schokland en Waterloopbos),

Over fase 1 worden Provinciale Staten worden in het eerste kwartaal van 2018 geïnformeerd via de tweemaandelijks nieuwsbrief.

Fase 2: Verkenning (1^e kwartaal 2018)

- In fase 2 vinden de strategische verkenningen en ateliers met partners plaats voor de Oost-as en de Blauwgroene slinger. Met aandacht voor de focus, de (kwalitatieve) effecten die worden

beoogd en de wijze waarop de beoogde resultaten kunnen worden bereikt. Deze bouwstenen worden met de samenwerkingspartners samengevoegd in twee koersnotities: één voor de Oost-as en één voor de Blauwgroene slinger.

- Op basis van de strategische verkenning en de diverse onderzoeken wordt een keuzenotitie opgesteld

Tussenresultaat: Keuzenotitie "Regionale Kracht". Op basis van de keuzenotitie worden Provinciale Staten medio 2018 in de gelegenheid gesteld om richtinggevende keuzes te maken voor het programma "Regionale Kracht".

Fase 3: programmeerfase (2^e helft 2018).

In fase 3 worden de richtinggevende uitspraken van Provinciale Staten opgewerkt naar een Ontwerpprogramma "Regionale Kracht". Na het informeel raadplegen van onze (beoogde) strategische partners wordt in het 4^e kwartaal van 2018 het Ontwerp Programma "Regionale Kracht" aangeboden aan Provinciale Staten voor besluitvorming. Aansluitend wordt het Ontwerpprogramma in een inspraakprocedure gebracht. Op basis van de inspraakreacties is het de ambitie om het definitieve programma 1^e kwartaal 2019 vast te stellen.

Product 2: Netwerkrapportage.

Fase 1: opstart (4^e kwartaal 2017)

- opzet maken van een Netwerkrapportage op basis waarvan de ontwikkelingen in het netwerk goed kunnen volgen. Hiervoor wordt literatuur, onderzoek en statistiek geraadpleegd. Tevens wordt gekeken naar theorieën rond netwerkvorming en worden gesprekken gevoerd met partners in de netwerken.

Fase 2: Verkenning (1^e kwartaal 2018).

- De eerste helft van 2018 wordt benut om de benodigde informatie te verzamelen en om de netwerkrapportage te laden. Tevens bevat de netwerkrapportage een advies voor het vervolg en de inzet van de provincie

Resultaat: Netwerkrapportage 2018. Deze wordt ter bespreking aangeboden aan Provinciale Staten.

De Netwerkrapportage vormt tevens een bouwsteen voor de Keuzenotitie.

1.5 Gerelateerde opgaven, projecten en acties

In de Omgevingsvisie wordt onderscheid gemaakt tussen kernopgaven en strategische opgaven. De kernopgaven hebben een facetmatig karakter. Zij raken per definitie de - meer inhoudelijke georiënteerde - strategische opgaven. De opgave "Regionale Kracht" is een strategische opgave. Op programmaniveau wordt de interactie tussen de opgaven uit de Omgevingsvisie nauwlettend in het vizier gehouden. De Staten worden hier halfjaarlijks over geïnformeerd. Indien relevant voor de kaderstellende en controlerende rol worden de Staten betrokken bij de afstemming tussen de opgaven.

In relatie tot de opgave Regionale Kracht loopt een aantal programma's en projecten, die hieraan gerelateerd zijn. Dit zijn onder andere:

- Almere 2.0
- Markermeer – IJmeer
- Amsterdam Lelystad Airport/ Lelystad Airport Businesspark

- Flevokust
- Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland
- Nationaal Park Nieuw Land (incl Marker Wadden en Oostvaardersplassen)
- Programma Mobiliteit en Ruimte
- Economisch Programma

Vanuit de opgave Regionale Kracht wordt de interactie met deze programma's en projecten nauwlettend gevolgd. Hierbij wordt gelet op eventuele strijdigheden cq mogelijkheden voor synergie. Indien relevant voor de kaderstellende en controlerende rol worden de Staten betrokken bij de onderlinge afstemming.

2. Samenwerken met partners

De opgave Regionale Kracht kan alleen met succes worden opgepakt en tot betekenisvolle resultaten worden gebracht in samenwerking met partners. Tijdens de lentebijeenkomst op 4 april 2017 hebben zes partners hun intentionele steun uitgesproken om met de provincie deze opgave aan te pakken. Ook in de zienswijzen is meerdere malen de bereidheid aangegeven de samenwerking met de provincie aan te gaan om de opgave op te pakken. Dit is ook in lijn met het Flevo-principe: *“Doe mee en draag bij”*. In de Omgevingsvisie staat hierover aangegeven: *“De toekomst van Flevoland wordt door velen gemaakt: organisaties, inwoners, instellingen, bedrijven en overheden. ... Vele ontwikkelingen zijn echter alleen mogelijk door gezamenlijke inzet. Hierbij is meepraten niet voldoende. Het gaat verder: samenwerken op basis van concrete bijdragen. Ieder vanuit zijn eigen mogelijkheden en inzet. Alleen dan kunnen we de opgaven uit de Omgevingsvisie succesvol aanpakken en het verschil maken voor Flevoland en Flevoland”*.

Bij deze opgave gaat het onder andere om de volgende partners:

- Rijk (rijksprojecten van nationaal belang, zoals Almere 2.0, Markermeer/ IJmeer en Lelystad Airport)
- Omliggende provincies (netwerken, grenssituaties zoals bij de Blauwgroene slinger en verbindingen)
- Regionale samenwerkingsverbanden, zoals de MRA en Regio Zwolle
- Flevolands gemeenten
- Voor de excellente woonmilieus bij Almere en Lelystad wordt ook samenwerking gezocht met bijvoorbeeld Amsterdam, ondernemers, onderwijsinstellingen, natuurbeherende organisaties en verschillende marktpartijen.
- Voor Lelystad Airport wordt ook samenwerking gezocht met onder andere het bedrijfsleven, onderwijsinstellingen, Schiphol Group, Regio Zwolle en Regio Noord Veluwe.
- Voor de Blauwgroene slinger wordt ook samenwerking gezocht met onder andere Rijkswaterstaat, waterschap, ondernemers, ontwikkelaars, natuurbeherende organisaties, beheerders en organisaties op het gebied van toerisme en recreatie

3. Verhouding met PS.

Provinciale Staten hebben voor de uitwerking van de opgave Regionale Kracht een kaderstellende, besluitvormende en controlerende rol. De momenten hiervoor zijn in deze startnotitie opgenomen.

Voor de Omgevingsvisie hebben de Staten aan het begin van de bestuursperiode een aanvullende ambitie uitgesproken. De Staten hebben aangegeven op een meer intensieve wijze bij de uitwerking betrokken te willen zijn. Voor de opgave Regionale Kracht geldt dit in het bijzonder voor de commissie Ruimte. Zij zullen tweemaandelijks middels een nieuwsbrief over de voortgang van deze opgave geïnformeerd worden. Op verzoek kan nader toelichting tijdens de commissie vergadering worden gegeven.

Vanuit Gedeputeerde Staten heeft de gedeputeerde Ladders de verantwoordelijkheid voor de uitwerking van deze opgave.

4. Financieel kader

Voor de uitwerking van de opgave "Regionale Kracht" wordt gebruik gemaakt van het beschikbaar gestelde budget voor de 3^e fase van de Omgevingsvisie.

De middelen die nodig zijn voor eventuele investeringen op korte termijn zullen via de gebruikelijke route van de begrotingssystematiek worden voorgesteld. Hiernaast zal ook deze opgave in kader van de lange termijn financieringsvraag realisatie opgaven Omgevingsvisie nader worden geanalyseerd. Deze actie wordt op programmaniveau van de Omgevingsvisie opgepakt.

5. Risico's en aandachtspunten

In het kader van Regionale Kracht, bijvoorbeeld ter uitvoering van het Omgevingsplan 2006 of andere lopende programma's, zijn diverse afspraken gemaakt over de uitvoering van diverse lopende projecten zoals Almere 2.0, Markermeer/ IJmeer en Lelystad Airport. De provincie heeft een wederkerige verhouding tot de partijen om succesvol een aantal ambities van Regionale Kracht uit te voeren. Gemaakte afspraken en lopende gebiedsprogramma's worden in beginsel voortgezet en alleen aangepast wanneer daarvoor een aanleiding bestaat, in overleg met betrokken partijen. In deze startnotitie zijn diverse acties opgenomen die gericht zijn om de bestaande samenwerkingsverbanden te continueren of aan te scherpen en nieuwe samenwerkingsverbanden op te zetten.

6. Tijdljn & beslismomenten.

- 2018- Q1: Provinciale Staten worden geïnformeerd over de gezamenlijke Plannen van Aanpak voor Oost-as en Blauwgroene slinger en tevens over de opzet van de Netwerkrapportage.
- 2018-Q1: Provinciale Staten bespreken de Netwerkrapportage.
- 2018-Q2: Provinciale Staten bespreken keuzenotitie voor het programma "Regionale Kracht".
- 2018-Q4: Provinciale Staten nemen besluit over het vaststellen van het ontwerp programma "Regionale Kracht".
- 2019-Q1: Provinciale Staten nemen een besluit over het vaststellen van het programma "Regionale Kracht"